

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De locis ac mirabilibus mundi, mit Register

[Nürnberg], 1486

Ca LI

[urn:nbn:de:bsz:31-129620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-129620)

que hebrei vocat. q̄ patriarche & p̄phete vsi sunt: nō solum in sermonibus suis: verū etiā in litteris sacris. Initio aut̄ quot gentes tot lingue fuerūt. Deinde plures gentes q̄ lingue: quia ex vna lingua multe gentes sunt exorte. Lingue aut̄ dicte in hoc loco p̄ verbis q̄ p̄ linguā sūt genere locutionis illo quo is qui efficit p̄ id quod efficit̄ noīatur: sicut os dici solet p̄ verbis sicut manus p̄ literis. Tres aut̄ sunt lingue sacre hebrei greca latina: que toto orbe maxie excellūt. His em̄ tribus linguis sup̄ crucē dñi a pila to fuit causa eius scripta. vnde & p̄pter obscuritatē sanctarū scripturarū harū triū linguarū cognitio necessaria est: vt ad alterā recurrat̄ dum si quam dubitationē nomis vel interpretationis sermo vni⁹ lingue attulerit. Greca aut̄ lingua inter ceteras gētūz clarior habet̄. Est em̄ latinis & omnibus linguis sonantior: cuius varietas in quinque partibus discernitur. Quarū prima dicit̄ cenedo. i. mixta: siue cōis q̄ omnes vtunt̄. Secūda attica vic̄ atheniēsis. qua vsi sūt om̄s grece auctores. Tercia dorica quā habēt egyptii & syri. Quarta ionica. Quinta colica q̄ se coliti locutos dixerūt & sunt in obseruatōe grece lingue eiusmodi certa discrimia. Sermo em̄ corū ita ē distinctus. Latinas aut̄ linguas quattuor esse quidā dixerūt. id est prisca. latinā. romanā mixtam. Prisca est q̄ vetustissimi ytalie sub iuno & saturno sunt vsi incōdita vt se habeant carmina saliorū. Latina quā sub latinō & regibus tusci & ceteri in latino sunt locuti: ex qua fuerūt duodecim tabule scripte. Romana q̄ post reges exactos a p̄p̄o romano gesta est quā neuius: platus: ennius: virgilius poete ex oratoribus grace⁹ & cicero vel ceteri effuderūt. Mixtaq; post imperiū latius p̄motū simul cū moribus & hoib⁹ in romanā ciuitatē irrupit. integritatē verbi p̄ soleo cismos & barbarissimos corrupēs. Om̄s aut̄ orientis gētes in gutture linguam & verba collidūt: sicut hebrei & syri. Om̄s mediterrance gētes i palato sermone feriūt: sicut greci & aliani. Om̄s occidentis gētes verba in dentibus frangūt: sicut ytalī & hispanī. Syrus & chaldeus vicinus hebreo est in sermōe cōsonās in plerisq; & l̄farū sono. Quidā aut̄ arbitrant̄ linguā ipam esse chaldeā. quia abraā de chaldeis fuit. Quod si hoc recipit̄ quō in danielē hebrei pueri linguā quā nō nouerant doceri iubent̄: Omnē aut̄ linguā vnusq; hoim siue grecam siue latinam siue ceterarū gentiū aut̄ audiēdo pōt tenere: aut legēdo: aut ex p̄ceptore accipe. Cū aut̄ oīm linguarū sciētia difficilis cuiq;: nemo tñ tā desidiōsus est vt i sua gēte positus siue gentis linguam nesciat. Nam qd aliud putandus est nisi aialiū brutorum deterior. Illa em̄ p̄prie vocis clamorē exprimunt: ille deterior q̄ proprie lingue caret notitia. Cuiusmodi aut̄ lingua locutus est deus in principio mūdi cū diceret. Fiat lux: difficile est iuenire: nōdum em̄ erāt lingue. Itēz qua lingua insonuit postea exteriorib⁹ hominum auribus maxime ad primū hoim loquēs vel ad p̄phetas vel dum corporaliter insonuit vox dicentis

dei. Tu es filius meus dilect⁹: vbi a quibusdā credit̄ illa lingua vna & sola q̄ fuit anteq̄ esset linguarū diuersitas. In diuersis aut̄ gentibus credit̄ quod eadez illis lingua loquat̄: qua ipsi homines vtunt̄ vt ab eis intelligat̄. Loquit̄ aut̄ deus hoibus nō p̄ substantiam inuisibilem sed p̄ creaturā corporale p̄ quā etiā & hoibus apparere voluit qm̄ locutus est. Dicit autēz ap̄ls. Si linguis hoim loquar & angelorū: vbi queritur. Qua lingua angeli loquant̄ nō qd angelorū alique sint lingue sed hoc p̄ exaggerationē dicit̄. Itēz queritur qua lingua in futurū hoies loquant̄: nusq; reperitur. Nā dicit ap̄ls. Siue lingue cessabunt. Ideo aut̄ prius de linguis ac deinde de gentibus posuimus: quia ex linguis gentes: nō ex gētibus lingue exorte sunt.

De gentium vocabulis. CA. LI

Gens est multitudo ab vno principio orta: siue ab alia natione scdm̄ p̄p̄iam collectiōnem distincta vt grece alie. Hinc & gētilitas dicit̄. Gens appellata p̄pter generationē familiarum. i. a gignēdo sicut natio a nascēdo. Gentes autē a quibus diuisa est terra. xv. sunt de laphet. xxx. & vna de cham. xxvii. de sem. q̄ sūt. lxxiii. vel potius vt ratio declarat. lxxii. totidemq; lingue que p̄ terras esse ceperūt queq; crescēdo p̄uincias & insulas impleyerūt. Filii sem quinque singulariter gentes singulas p̄creauerūt. Quorum primus elam: a quo elamite principes perfidis. Secūdus assur a quo assyriorū pullulauit impiū. Tercius Arfaxat a quo chaldeorū gens exorta est. Quartus ludi a quo lidii Quintus aram a quo syri quorum metropolis fuit damascus. Filii aram nepotes sem quattuor bus. & vl. gether & mesa. Hus traconitidis cōditōr q̄ inter palistinam & cesaream tenuit principatū: vnde fuit Iob scdm̄ quod scriptum est. Vir erat in terra bus nomine Iob. Secūdus vl: a quo armenii. Tercius gether a quo carmanii siue carii. Quart⁹ mesa a quo sunt hi qui vocant̄ meones. Posteritas arfaxat filii sem. Heber nepos arfaxat a quo hebrei sūt. Iectan filius heber: a quo indorum gens orta est. Sale filius Iectan a quo bactriani: licet eos alii scitarū exules suspicentur. Ysmael filius abraā a quo ysmelite: q̄ nūc corrupto nomine sarraceni quasi a sara & agarenī ab agar. Nabaioth filius ismael a quo nabatheī qui ab efrata in mari rubro inhabitant. Moab & ammon filii Loth: a quibus moabite & ammonite Edom filius esau: a quo ydumei. He sunt gētes que de Sem stirpe descēdunt: possidētes terram meridiam. Ab ortu solis vsq; ad fenices. Filii Cham quattuor a quibus ortē sunt he gentes. Chus a quo progeniti sunt ethyopes. Melraym a quo egyptii perhibētur exorti. Futh a quo libii. Vnde et mauritanie fluius vsq; in presens dicit̄ futh: omnisq; circa eum regio futensis. Chanaan a quo affri & fenices & chanaanici decem gentes. Item ex nepotibus cam. Filii chus saba: euilach: sabata: rema: saba & cusa. Saba a quo progeniti & appellata sabei. De quo Vigilii:

Solis est turea virga fabeis. Euilath a quo gethuli in parte remotioris affricae heremo coherentes. Sabata a quo sabatei: qui nunc astabari noian. Rema vero & faba & cusa paulatim antiqua vocabula perdiderunt: & quae nunc a veteribus habentur ignorat. Filii rema faba & dadan. Hic autem faba per sinistram scribitur in hebreo: ille autem superior faba per samet: a quo appellatur fabei. vocatur autem nunc faba arabia. Dadan a quo gens est ethyopie in occidentali plaga. Filii mesraim labina a quo libii qui quondam futei vocabantur. Cesloym a quo philistim quos veteres allophalos nos modo corrupte palestinos vocamus: de allophalis ceterae sex gentes ignote sunt: quae bello ethiopico subuerse usque ad oblivionem praeteritorum nominum pervenerunt. Filii chanaan undecim. ex quo chanaanorum decem gentes quorum terram his expulsis iudei possederunt. Quorum primogenitus sydon a quo sydones unde & urbs eorum in fenice sydon vocatur. Secundus ethi: a quo ethi. Tercius gebus a quo gebusei. quorum fuit hierusalim. Quartus amorreus: a quo amorrei. Quintus gergeseus a quo gergesei. Sextus eueus: a quo euei. Ipsi sunt gabaonite a civitate gabaon qui supplices venerunt ad iesum. Septimus aracheus qui archas condidit contra oppidum tripolim in radicibus libani situm. Octavus aseneus a quo asenei. Novus aradius a quo aradii: qui aradum insulam possederunt angusto fretu a fenicis littore separatam. Decimus amareus a quo syrie nobilis civitas quae vocatur celis. Undecimus amatheus. Haec sunt gentes de stirpe Cham quae a sydone usque ad gaditanum fretum omnem meridianam partem tenent. Item tribus filiorum iaphet. Filii autem iaphet septem nominantur. Gomer ex quo gallathea. i. galli. Magog a quo arbitrantur scythas & gothos traxisse originem. Madai a quo medos exiliter putant. Iuuan a quo ionones qui & greci unde & mare ionium. Tubal a quo hiberi: qui & hispani. licet quaedam ex eo & ytalos suspicentur. Mosoch ex quo capadoces sunt. unde & urbs apud eos usque bodie maleca dicitur. Tyras a quo tyraei: quorum nomen immutatum vocabulum est quasi tyraei. Filii gomer nepotes iaphet astanas: a quo sarmate: quos greci reginos vocant. Rifan a quo passagones. Gortorna a quo sunt frigones. Filii iuuan elisa a quibus greci belisei qui vocantur colides. Unde & lingua quinta grece colis appellatur. Tharsis a quo cilices ut iosephus arbitratur. Unde & metropolis civitas eorum tharsis dicitur. Cethim a quo cithi. i. ciprii a quibus bodieque urbs scythia nominatur. Dadanim a quo rodii. Haec sunt gentes de stirpe iaphet: quae a thaurum monte usque ad aquilonem: mediam partem asiae & omnem europam: usque ad oceanum britannicum possident nomina & locis & gentibus relinquentes: de quibus postea immutata sunt plurima: cetera permanet ut fuerunt. Nam multarum gentium vocabula partim manserunt ita ut bodieque appareat unde fuerat derivata: sicut ex assur assyrii: ex heber hebrei. Partim vero temporis vetustate ita mutata sunt ut vix homi-

nes doctissimi antiquissimas historias perscrutantes nec omnium sed aliquarum ex istis origines gentium poterint reperire. Nam quod ex filio cham quae vocatur mesraim egyptii sunt exorti: nulla hoc resonat origo vocabuli: sicut nec ethyopum qui dicuntur ad eum filium cham pertinere qui chus appellatur. Et si omnia considerentur: plurima tamen gentium mutata quae manentia vocabula apparent quibus postea nomina diversa: ipsis diversa dedit ratio. Nam quae in diabindo flumine dicti sunt. qui ab occidentali parte eos includit. Seres a proprio oppido nomen sortiti sunt: gens ad orientem sita: apud quos lana de arboribus contextitur. De quibus est illud ignotificae: sed noti vellere seres. Gangaride populi sunt inter assyrios indosque inhabitantes circa gangem fluvium. Unde etiam gangaride nuncupati sunt. Hircani nuncupati sunt a silva hircana: ubi sunt plurimi tigres. a flumine tigris nuncupati. Bactriani scite fuerunt qui suorum factione a sedibus suis pulsi iuxta bactron orientis fluvium confederunt. ex cuius vocabulo & nomen sortiti sunt. Huius rex fuit zoroastes inventor magice artis. Parthi quoque et ipsi a scythis originem trahunt. Fuerunt enim eorum exules quae etiam vocabulo eorum manifestatur. Nam scitico sermone exules parthi dicuntur. Hi similiter ut bactriani domesticis seditionibus scythia pulsi solitudine iuxta hircaniam primum furtim occupaverunt. Deinde plerique finium etiam virtute obtinuerunt. Assyrii ab assur filio Sem vocati gens potentissima: quae ab eufrate usque ad indorum fines omnem in medio tenuit regionem. Media rege suo cognominati putantur. Nam quae iason peliaci regis frater: apellie filius thessalia pulsus est: cum medea uxore sua: cuius fuit priuignus Medus rex atheniensium. qui post mortem iasonis orientis plagam perdomuit ibique medeam urbem condidit gentemque medorum nomine suo appellavit. Sed invenimus in Gene. quae maday auctor gentis medorum fuit. a quo & cognominati ut superior dictum est. Perse a perseo rege sunt vocati: quae e grecia asiam transiens ibi barbaras gentes graui diuturnoque bello perdomuit. Nouissime victor nomen subiecte genti dedit. Perse autem ante cyrum ignobiles fuerunt: & nulli inter gentes loci habebantur: Mediaeque potentissimi fuerunt. Caldei quae nunc chaldei vocantur: a chafeth filio nachor fratris abrahae cognominati sunt. Sabei dicti quae est supplicari & venerari: quia diuinitatem per ipsores thura veneramus. Ipsi sunt & arabes quae in montibus arabiae sunt: quae vocantur liban & anthiliban: ubi thura colligunt. Syri a surin vocati prohibentur quae fuit nepos abrahae ex cethura. Quos autem veteres assyrios: nunc nos vocamus syros a parte totum appellantes. Hebrei vocati sunt ab heber: quae nepos fuit Sem. Israhelite vero ab israhel filio ysaac: Nam patriarcham hebreorum constat fuisse israhel. a quo. xii. tribuum iudeorum israhelis vocabulum sortiti sunt. Iudeis autem scissura decem tribuum nomina imposuit. Nam antea hebrei siue israhelite nuncupabantur. Ex quo autem in

B vi

duo regna pplis dei diuisus est tūc due tribus que de stirpe iuda reges habebāt iudeos nomē sortiti sunt. Reliqua ps. x. tribuū q̄ in samaria sibi regē cōstituit ob ppli magnitudinē pristinū nomē retinuit israel. Samaritanoꝝ gēs sumpsit exordiū ab assyriis qui transmigrati habitauerūt in samaria: q̄ latine interpretant̄ custodes: eo q̄ captiuato israel isti in terrā regionis eorū ad custodiaꝝ collocati sunt. Fenix cathmi frater de thebis egyptioꝝ in syriam p̄fectus apud sydonē regnauit: eorūq̄ pplōs ex suo noīe fenices eamq̄ puincia feniciā nūcupauit. Sydones autē a ciuitate que vocat̄ sydon traxisse vocabulū p̄hibent̄. Sarraceni dicti. vel quia ex sara genitos se p̄dicent: vel sicut gētilis aiūt q̄ ex origine syroꝝ sint. quasi syrigene. Hi p̄ amplā habitāt solitudinē: Ipsi sunt et ysm. abelite vt liber gēseos docet: q̄ sint ex ex ysmabel. Ipsi cedar a filio ysmaelis. Ipsi agareni ab agar: qui vt diximus puerſo noīe sarraceni vocatur: quia ex sara se genitos gloriant̄. Philistei ipi sunt palestini: quia p̄sam sermo hebreus nō habet: sed p̄ eo p̄b greco vtunt̄. Inde philistei p̄ palestiniis dicunt̄ a ciuitate vtiq̄ sua. Idē & allophili. i. aliē gene ob hoc quia sp̄ fuerūt inimici israel: & longe ab eorū genere et societate sepati. Chananei appellati de chanaan filio cham quorū terciā iudei possederunt. Ex cuius origine fuit emor pater sicbe a quo amorci sunt nūcupati. Egyptii ab egypto quodā suo rege vocati sunt. nā antea acrii dicebant̄. Interpretant̄ autē linguā hebraica egyptii a filigentes: eo q̄ afflixerint dei pplm̄ priusq̄ diuino auxilio liberaret̄. Armeni ex thessaliavnu de numero ducū iasonis qui ad colchos p̄fecti sunt: recollecta multitudie q̄ amisso rege iasone passim vagabat̄ armeniā cōdidit: gētiq̄ ex suo vocabulo nomē dedit. Limes est p̄licus qui scitas ab eis diuidit. Schytia cognōiati: a quoli mite scite a q̄busdā p̄hibent̄ vocati gēs antiq̄ssima sp̄ habita. Hi parthos bactrianosq̄. Femie autē eorū amasonū regna cōdiderūt. Massagete ex scitay origine sunt. Et dicti massagete q̄si graues. i. fortes gētib. Nā sicliui? argentū graue dat. i. massas. Hi sunt q̄ inter scitas atq̄ albanos septētrionalib? iugis inhabitāt. Amasones dicti sunt seu q̄ sil? viuerēt sine viris q̄si amayson: vt q̄ adustis dexteriorib? māmif eēt: ne sagittay iactus impediret̄. Nudabāt enim quā adusserāt māmā. Has ticius vnimāmas dicit. Nā hoc est amason. q̄ anesmaoin. i. sine māmā. has iā nō eēt q̄ eay gētes p̄im ab hercule: p̄im ab achille vel ab alexandro vsq̄ ad internitionem delete sunt. In pres asiaticę: Sciticę gentes que posteras se iasonis credūt albo crine nascūt̄ ab assiduis niuib? & ipius capilli color gēti nomē dedit: & inde dicuntur albanī. Horū glauca oculis. i. picta inest pupilla adeo vt nocte plusq̄ die cernāt. Albanī autē vicini amasonibus fuerūt. Vngnos antea humos vocam? Postremo a rege suo abares appellatos. q̄ prius i vltima meotide inter glaciale tanaym & massagetarū imanes pplōs bitauerūt: deinde p̄nicibus equis

caucasii rupibus feras gētes alexandri claustra cohibente ruperūt & oriētē. xx. annis tenuerūt captiuū & ab egyptiis atq̄ ethyopib? annuū vectigal exegerūt. Troyanorū gens antea dardana a dardano rege noiata. Nā dardanus & iasius frēs e greciā p̄fecti: ex his iasius ad thraciā dardan? aprigiā p̄ueit ibiq̄ primus regnauit post quē filius ei? erectoni? deinde nepos eius tros a quo troyanī nūcupati sūt. Galatbe galli eēt noscūt̄ q̄ in auxiliū a rege bitbinie euocati regnū cum eo pacta victoriā diuiserūt sicq̄ deinde grecis admixtim primum gallogreci nūcupati: ex antiquo galloy noīe gallatbe nūcupat̄. Greci ante thessali a thessalo. postea a greco rege greci sūt nūcupati. Nā greci p̄prie thessali sūt. Laphitas autē gēte thessalie fuisse aiūt circa penion amnē olim inhabitātē a laphita appollinis filia nūcupatas. Sicioniū greci sūt nūcupati a sicionio rege. Hi primū agialei vocabant̄ a rege agialo q̄ prim? sicioniis i?perauit: a quo & agealea ciuitas nūcupata est: q̄ nūcupelophonēlis a pelope rege suo vocat̄. Ipi sunt & archades ab archade rege iouis caliste filio dicti. Darnay a danao rege vocati. Idē & argiui ab argo cōditore cognōiati. Postq̄ autē rex grecoꝝ apis mortu? est: huic filius argus successit in regnū & ex eo argiui vocati sunt: qui etiā ab eis post obitū vt deus haberi cepit tēplo & sacrificio honoratus. Acbei qui & achini ab acbeo iouis filio dicti. Pelasgi nominati. quia cū velis panis verno tempore aduenisse ytaliam visi sunt vt aues. Primo em̄ eos Varro ytaliam appulisse cōmemorat. Greci vero pelasgos a Ioue & larissē filio p̄hibent dictos: Mirmidones fuerūt achillis socii delopes pirri. Dicti autē mirmidones p̄pter astutiā quasi mirmice. id est formice. Eratostenes autē dicit dictos mirmidones a mirmidone duce iouis & euri meduse filio. Cecropi atbeniensium regi successit Agranus: cuius filia atbis nomē & regioni & genti dedit. Et ex ea attici cognominati q̄ sunt atbeniensēs. Ion vir fortis ex suo nomē eorū de atbeniensēs vocauit ionēs. Macedones a nomine macionis regis antea emaci nūcupati sunt. postea macedones dicti a macedone rege deucalionis materno nepote. Epirote a pirro achillis filio prius pirride. postea vero a pirro rege ad ytaliam transire p̄sumpserunt. Dorus neptūni & ellepis filius fuit: vnde dori & originem & nomen ducunt. Sunt autē pars greticę gentis ex quibus etiā cognōiata est terciā lingua grecoꝝ que dorica appellatur. Lacedemones a lacedemōe semele filia dicti. Hi diu p̄uerates in bello cōtra messenios veriti: ne diuturnitate prelii plis spem perderēt: preceperūt vt virgines eorū cū iuuenibus domi relictis cōcuberēt: sicq̄ ex p̄miscuo virginum & maritorum concubitu iuuenes de incertis parētibus nati sunt. & ex nota materni pudoris spartani vocati sunt. Nā ipos eēt spartanos quos & lacedemones. Spartanos vero propter repētinos aduētus aduersus cadmum quasi de terra cōtractos & ex omī parte cōfluctos ita voca-

ros. Traces ex filio iaphet qui vocatus ē tyras et or
 ti & cognominati sunt: vt supius dictū est phiben/
 tur licet gentiles eos ex moribus ita dictos existi/
 mēt qd sint truces. Seuissimi em oim gentiū fuerūt:
 vñ & multa de eis fabulosa memorant qd captiuos
 diis suis laterēt & bumanū sanguinē in ossibus ca/
 pitū portare soliti sunt. De quibus Virgili⁹ Heu fu
 ge crudeles terras. fuge littus auarū quasi crudeliū
 & auaroz. Ystratorū gens originē a locis ducit: q
 missi ad argonautas psequendos vt a ponto intra/
 uerūt. Hyltrū fluuiū a vocabulo amnis quo a mari
 recesserant appellati sunt. Romani a Romuli noie
 nūcupati qui vrbē romā cōdidit gentiq; & ciuita/
 ti nomē dedit. Hi ante a saturno saturni: a latino la/
 tini vocati sunt: Nam latinus ytalie rex fuit: qui ex
 suo nomine latinos appellauit: q postea romani nū
 cupati sunt. Hi & quirites dicti: quia quirin⁹ dict⁹
 est romulus q; semp hasta vtebat^r: que sabinoz lin
 gua quiris dicit^r. Italus quoq; & sabinus & sican⁹
 fratres fuerunt: ex quibus noia populis imposta et
 regionibus sunt. Nā ab ytalo ytali: a sabino sabini a
 sicano sicani. q; siculi cognominati sunt: idē & si/
 cilienses. Tusci ytalie gēs est a frequentia sacroz &
 tburis vocata. Vmbri ytalie genus est: sed gallorū
 veteri in ppago: qui appenninū montē incolūt: de
 quibus hyltorie phibent eo quod tempore aquose
 cladis imbribus supfuerint: & ob hoc vmbrios gre
 ce nominatos. Marsie gēs ytalie dicta a comite libe/
 ri marsia qui vsum illis vitium oñdit: & ob hoc isti
 statuā fecerūt: quā postea romani victis marsis tulle
 rūt. Marfos aut greci tuscos vocāt quasi multos ser
 pētes habeāt illefos aut carniū esse maleficiis. Inha
 bitāt aut plagā appēnini mōtis simul cum vmbriis.
 Gotbi a magog filio iaphet noiati putātur de simi
 litudine vltime syllabe quos veteres magis getbas
 q; gothos vocauerūt: gēs fortis & potētissima cor
 poz mole ardua: armoz genere terribilis. De qbus
 lucanus: Hinc dacus premat inde getbes occurrat
 hiberis. Daci aut gothoz soboles fuerūt: & dictos
 putāt dacos. q. dagos: quia de gothoz stirpe creati
 sunt. De quib⁹ ille: Ibis arcus procul vsq; ad dagos.
 Bessi barbati fuerūt: qui a multitudie boum sic vo
 cati credunt^r. De quib⁹ quidā. Qui colit terre me
 dio vel ille diuitis multo boue pilleatus accola ripe
 Sipedes pedestri prelio magis q; equestri sunt vsi:
 & ex hac cā ita sunt vocati. Sarmate patentib⁹ cā/
 pis armati ineqtabāt priusq; eos lentulus danubio
 phiberet. atq; inde ob studiū armoz sarmate nūcu
 pati existimatur. Lanus fluuius ferē vltra danubiū
 a quo alani dicti sunt: sicut & ppli habitātes iuxta
 lemānū fluuiū alemani vocātur. De quib⁹ Lucan⁹:
 Deferuere caua tētoria fixa lemāno. Lōgobardos
 vulgo ferūt nominatos a plixa barba & nūq; tonsa.
 Bādelicus amnis ab extremis gallie erūpēs: iuxta
 quem fluuiū habitasse & ex eo traxisse nomē ban
 deli phibent^r. Germanice gētes dicte qd sint imma
 nia corpora imanesq; nationes seuissimis durate fri

goribus qui mores ex ipso celi rigore traxerunt:
 feroces animi & semp indomiti raptu venatuq; vi/
 uētes. Ho; plurime gētes: varie armis: discolorēs
 habitū: linguis dissonē: & origie vocabuloz: incer
 te: vt tolerates sampsi: variquadi tūgri: marcomāni:
 bruteri. camasi: blāgiane tubātes: quoz immanitas
 barbarie etiā in iplis vocabulis horrorē quendā si/
 gnificat. Sueui pars germanoz fuerūt in sine septē
 trionis. De quibus Lucanas. Fundit ab extremo
 flauos aquilone fucuos. Quoz fuisse cētū pagos &
 ppfos multi tradiderūt. Dicti autē sueui putant^r a
 monte sueuo: qui ab ortu initiū germanie facit: cu/
 ius loca incoluerunt Burgundiones quondā: a ro
 manis subacta interiore germania p castroz limi/
 tes positi a tyberio cesare in magnā coluerūt gentē
 atq; ita nomen ex locis sumpserūt: quā crebra p li
 mites habitacula constituta: burgos vulgo vocant.
 Hi postea rebelles effecti romais pl⁹ q; octoginta
 milia armatoz ripe reni fluminis insederūt et nomē
 gentis obtinuerunt. Saxonū gens in oceanis maris
 littoribus & paludibus in viis sita virtute atq; agi
 litate habilis. Vnde & appellata quod sit durum &
 validissimū genus hoim & prestans ceteris pyra*ti*/
 cis. Franci a quodam pprio duce vocari putantur:
 Alii eos a feritate morū nuncupatos existimāt: sūt
 em in illis inconditi naturalisq; ferocitas animorū.
 Britones quidam latine nominatos suspicant^r: eo q
 bruti sint. gens inter oceanū: inter fuso mari quasi
 extra vrbes posita. De quibus Virgili⁹. Toto diuī
 sus orbe britanos. Scoti ppria lingua nomen ha/
 bent a piēto corpore eo q; aculeis ferreis cum attra
 mento variarū figurarū stigmatē annotent^r. Galli a
 candore corporis nūcupati sunt. Gala em grece lac
 dicit^r. Vnde & sibilla sic eos appellat: cū ait de his:
 Tunclactea colla auro inuectunt^r. Secundū diuer
 sitatem em celi & facies hoim & colores & corpo
 rū quantitates & animoz diuersitates existūt. Inde
 romanos graues: grecos leues: afros versipelles: gal
 los natura feroces atq; aciores ingenio puidemus
 q; natura dimatū facit. Galli aut senones antiquit⁹
 zenones dicebant^r q; liberum hospitio recepissent:
 postea; in sram cōmutata est. Vacca oppidū; fuit
 iuxta pireneū a quo sunt cognominat^r vaccei: de q
 bus credit^r dixisse poeta: Lateq; vagantes vaccei.
 Hi pirenei iugis p amplam montis habitant solitu
 dinē. Idē & valcones quasi vacanes: cin sra; demu
 tata: qd genus pompeius edomita hispania: & ad
 triumphū venire festinās de pirenei iugis deposuit
 & in vnū oppidū cōgregauit. Vnde & cōuenarum
 vrbs nomen accepit. Hispani ab bibere amne pri
 mum biberi: postea ab hispalo hispani cognomia/
 ti sunt. Gallici a candore dicti fingunt^r. vnde & gal
 li. Reliquis em hispanie populis candidiores exi/
 stunt. hi grecam sibi originē asserūt. Vñ & naturali
 ingenio callēt. Siqdē post sinē troyani belli teneruz
 mortē ayacis fratris in visum patri telamoni dū nō
 recipetur in regnū cyprū cōcessisse ferunt: ibiq; vr/
 /

ben nomine antique patrie salaminam condidisse: inde ad galliciã pfectus expositis sedibus ex loco nomen genti dedisse. Astures gēs hispanie vocati: eo q̄ circa ysturam flumen septē montibus siluisq̄ crebris inhabitent. Cantabri gens hispanie avocabulo vrbis & hiberi amnis cui insidunt appellati. Hos animus pertinax & magis ad latrocinandū & ad bellandū & ad ppetiendū verberasp̄ parati. Celtiberi ex gallis celticis fuerūt quorū ex noīe appellata est regio celtiberia. Nam ex flumine hispanie hiberio vbi confederant: & ex gallis qui celtici dicebantur: mixto vtroq̄ vocabulo celtiberi nuncupati sunt. Afri appellati ex vno ex posteris abrahe: qui vocabatur afer: q̄ dicitur duxisse aduersus libiam exercitū & ibi victis hostibus cōsederunt: eiusq̄ posteros ex nomine attauit & afros & affricā nuncupasse. Peni autē cartaginenses sunt a fenicibus nuncupati: q̄ cū didone pfecti sunt. Tirii vero a tiria vrbe feniciū nuncupati de qua pfecti sunt: & in affricā littus venerūt. Getuli gethe dicuntur fuisse q̄ ingenti agmine a locis suis nauibus cōscēdētes loca sircium in libia occupauerūt: & quia ex gethis venerant: deriuato nomine gethuli cognatiōe sūt. vñ & opinio est apud gothos ab antiq̄ cognatiōe mauros consanguinitate sibi p̄p̄inos vocare. Affricā autē initio habuerunt libiēs. deinde afri: post hec getuli: postremū mauri & numides. Mauri & numides vt afri putāt sic sū p̄ferūt exordium & vocabulum: Nam postquam in hispania hercules interiit & exercitus eius cōpositus ex variis gentibus amisso duce passim sibi sedes querebat: & ex eo numero medi & p̄se & armeni nauibus in affricā trāssecti: p̄xima maris loca occupauerūt. sed p̄se dū materiā in agris p̄cōstruēdis domiciliis nō inuenirēt & ignara lingua cōmerciū p̄hiberet. p̄ patentes agros & diuersas solitudines vagabantur & a pabulationibus vagabūdis semetipsos p̄pria lingua numides appellauerūt. i. sine oppido vagos & errantes. Medi autē cū libiis se miscuerūt: qui p̄xima hispania inhabitabāt: quorū nomē paulatim libiēs corrupe barbara lingua mauros p̄pter medos appellātes: licet mauri ob colorē a grecis nominentur: Greci em̄ nigrū mauros vocāt. Etili: fero quippe calore afflati acri coloris speciē ducūt. Massilia ciuitas affricā est nō longe ab atblate & ortis hesperidū a qua ciuitate massiliū exorti sūt: quos nos corrupte massulos vocamus. De quibus Virgilius. Hic inde massilie gentis monstrata sacerdos. Gaulali gentes sunt a meridie vsq̄ oceanū hesperium puagantes: His nomē gauloen insula dedit: q̄ est iuxta etbiopiā: vbi neoclerpens nascitur nec viuūt Garamantes ppli affricā p̄pe eyrenas inhabitantes: a garamante rege. Appollinis filio noiati: q̄ ibi ex suo noīe garama oppidū cōdidit. Sune autē p̄ximi gentes etbyopiū: De quibus Virgilius: Extremi garamantes. Extremi autē: quia seui & a cōsortio būanitatis remoti. Hesperii vero sunt qui circa hispaniam cōmorantur: nā hispania hesperia dicitur. Etbiopes

dicti a filio cham qui vocatus est chus a quo originē trahunt. Chus em̄ hebraice etbiops interpretatur. Hi quondā a nilo flumine cōsurgētes. iuxta egyptum inter nilum & oceanū in meridie sub ipsa solis vicinitate insederunt: quorū tres sunt populi hesperii garamantes & indi. Hesperii sunt occidentis: garamantes tripolis: indi oriētis. Trogodite gēs etbyopum ideo nuncupati quod tanta celeritate pollēt vt feras cursu pedū assequantur. Pamphili & in etbyopia sunt quibus esca ē quicquid mandi potest & oīa fortuitu gignētia: vñ & appellati. Ichthiophagi quod venādo in mari valeāt & piscibus tñ alantur. Hi post indos montanas regiones tenēt quos subactas alexader magnus vesci pisces p̄hibuit. Antropophagi gens asperrima sub regione syricū sita: q̄ quia humanis carnibus vescuntur: ideo antropophagi nominantur. Itaque sicut his ita et ceteris gentibus p̄ secula. aut a regibus: aut a locis aut a moribus: vt ex quibuslibet aliis causis immutata vocabula sunt: ita vt prima origo nominis eorū: temporū: vetustate nō pateat. Iam vero hi qui antipode dicuntur: eo q̄ contrarii esse vestigiis nostris putantur: vt quasi sub terris positi aduersa pedibus nostris calcant vestigia nulla ratione credendū est: quia nec soliditas patitur: nec centrū terre: sed neq̄ hoc vlla hystorie cognitione firmatur: Sed hoc poete quasi rōcinādo cōiectant. Titanas autē quosdam in grecia ferūt fuisse robustos & excellentes viribus populos quos ferunt fabule ab irata cōtra deos terra ad eius vltionē creatos: vñ & titanes dicti sunt. id est: ab vltione: quod quasi vltiscende matris terre causa in deos armatos existerēt: quos fabule a ioue bello fuisse supatos atq̄ extinctos fingunt: p̄pter quod e celo iactis fulminibus interierūt.

De mudo & eius nomine. CA. LII

Mundus est vniuersitas omnis: q̄ constat ex celo & terra et mari cūctisq̄ sideribus: qui idcirco mūdus est appellatus: quia semp̄ motu est: nulla em̄ requies eius elemētis cōcessa est. De quo paulus ap̄st̄ ait: Preterit em̄ figura huius mundi. Scdm̄ autē mysticū sensum mūdus copetenter hō figuratur: quia sicut ille ex quattuor cōcreatus elemētis: ita & iste ex quattuor constat humoribus vno tempore cōmixto: vñ & veteres hoīes in cōmuniōe fabricę mūdi cōstituerūt: siquidē grece mūdus cosmos: hō autē cosmos micrū. i. minor mūdus appellatur. s. et p̄ mūdo nōnūq̄ scriptura p̄ctōres insinuat: de quibus dictū est: & mūdus eū nō cognouit. Formatio mūdi ita demonstratur. Nā quēadmodū erigitur mūdus i septentrionalē plagē ita declinat in australes. Caput autē eius & facies orientalis regio. Vltima pars occidentalis est. Nam ptes eius quattuor sunt. Prima pars mūdi oriētalis. Scda meridiana. Tercia occidentalis. Vltima vero atq̄ extrema septentrionalis. Virgilius. Qua circū extrema dextra leuaq̄ trahuntur. Cerule & glacie cōcrete atq̄ imbribus astris. Et Lucanus. Sic mūdi pars yma iacet quā zona niualis: per petueq̄ premunt byemis.